

Πώς βλέπουν οι Έλληνες
την Επανάσταση του

1821

ΑΝΑΛΥΣΗ

Μαρία Ευθυμίου

Καθηγήτρια Ιστορίας του Νέου Ελληνισμού (από τον 13ο αι. έως την Ελληνική Επανάσταση)
στο Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Το 1821 και εμείς

της **Μαρίας Ευθυμίου***

Οι απαντήσεις του κοινού στα ερωτήματα σχετικά με το 1821 αποδεικνύουν το γεγονός ότι οι γνώσεις μας για την Επανάσταση περιορίζονται στα όσα λίγα μαθαίνουμε στο σχολείο και όσα ακούμε από τους επετειακούς λόγους σε σχέση με το γεγονός αυτό. Δεν είναι, φυσικά, αυτό παράξενο. Θα έλεγε κανείς ότι είναι μάλλον αναμενόμενο – το δείχνουν εξ άλλου και οι απαντήσεις περί αυτού σε ειδικό σκέλος των ερωτήσεων, με τους ερωτημένους να επιθυμούν μεγαλύτερη ενημέρωση και αναστοχασμό για το σημαντικό αυτό θέμα.

Οι αντιλήψεις μας για το 1821, τους πρωταγωνιστές και τα διακυβεύματά τους, εδράζονται στα ερμηνευτικά σχήματα που άνθισαν στην Ελλάδα του πρώτου μισού του 20ού αι. Στην περίοδο αυτή, κυριάρχησαν μη επιστημονικές προσεγγίσεις σε σχέση με το εναρκτήριο αυτό γεγονός της σύγχρονης Ιστορίας μας: η οπτική της Εκκλησίας η οποία στόχευε στην καταγραφή αποφασιστικού ρόλου των ιερωμένων στα πράγματα, και η οπτική της αναδυόμενης κομμουνιστικής διάνοησης του Μεσοπολέμου. Στο μανιχαϊστικό ερμηνευτικό σχήμα της διάνοησης αυτής καλοί υπήρξαν οι αρματολοί και οι κλέφτες (οι «στρατιωτικοί» δηλαδή του Αγώνα) και κακοί οι προύχοντες, οι πολιτικοί και οι ξένοι.

Τούτο είναι, στην ουσία, το ερμηνευτικό σχήμα που έχει κυριαρχήσει μέχρι σήμερα, παρά τις σοβαρότατες ανατροπές που, στο μεταξύ, έχει φέρει η επιστημονική έρευνα. Έτσι δεν είναι να απορεί κανείς που οι θετικές γνώμες για Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, τον κατ' εξοχήν στρατιωτικό του 1821, είναι συντριπτικά υπέρτερες σε σχέση με εκείνες για τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο, τον μεγαλύτερο πολιτικό του Αγώνα. Ούτε το ότι η Εκκλησία, οι αρματολοί και οι κλέφτες αντιμετωπίζονται με τόσο θετικό τρόπο, αντίθετα από εκείνον που αντιμετωπίζονται οι πρωτοπόροι της Επανάστασης έμποροι και προεστοί. Στο πλαίσιο αυτό, παρότι εκείνη υπήρξε η καιριότερη δύναμη πίσω από τη διπλωματική νίκη των Ελλήνων και τη δημιουργία ανεξάρτητου ελληνικού κράτους το 1830, θα ήταν παράξενο να είχε θεωρηθεί από τους ερωτημένους η φιλελεύθερη προτεσταντική Αγγλία ως η χώρα που είχε την πιο θετική συμβολή στη νικηφόρα έκβαση του Αγώνα. Αντίθετα, η ομόδοξη απολυταρχική Ρωσία, η επί αιώνες πεφιλημένη των Ελλήνων, έχει στις απαντήσεις το κύριο βάρος.

* Η κα **Μαρία Ευθυμίου** είναι Καθηγήτρια Ιστορίας του Νέου Ελληνισμού (από τον 13ο αι. έως την Ελληνική Επανάσταση) στο Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Στην απλουστευτική μανιχαϊστική αντιμετώπιση που έχει επί μακρόν κυριαρχήσει, το μεγάλο γεγονός της σύγκλησης τριών αντιπροσωπευτικών Εθνοσυνελεύσεων, κατά τη διάρκεια του Αγώνα, είναι δευτερεύον μια και, σε αυτές, κυριαρχούσαν οι «κακοί» πολιτικοί. Εξ αυτού, το ακρογωνιαίο αυτό επαναστατικό γεγονός του 1821 δεν τονίζεται και δεν διδάσκεται επαρκώς, με αποτέλεσμα ελάχιστοι από εμάς να το γνωρίζουν – όπως φαίνεται και από τις δοθείσες, στην αντίστοιχη ερώτηση, απαντήσεις. Και τούτο είναι βαρύ γιατί, μελετώντας το, πολλά θα είχαμε να μάθουμε ως πολίτες σήμερα.

Στέγη Μάρκου Δραγούμη

Μαιζώνος 38, Αθήνα

T: +30 210 523 8373

www.kefim.org

info@kefim.org

[facebook.com/kefimorg](https://www.facebook.com/kefimorg)

twitter.com/kefimgr

[youtube.com/kefimgr](https://www.youtube.com/kefimgr)